

แนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำเชิงดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานส่งเสริมการเรียนรู้ประจำจังหวัดขอนแก่น

Guidelines for Developing Digital Leadership of Educational Administrators under Khon Kaen Provincial Office of Learning Encouragement

1. กุลภานัน เชื้อนิต*, 2. อุดลย์ พิมพ์ทอง
1. Kullaphanan Chueanid*, 2. Adul Pimthong

สังกัด: 1., 2. สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

Affiliation: 1., 2. Education Administration, Northeastern University

* Author E-mail: kwangkullaphanan@gmail.com

บทคัดย่อ

บทความวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษา 1) สภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์และความต้องการจำเป็นภาวะผู้นำเชิงดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษา 2) แนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำเชิงดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษา กลุ่มตัวอย่างประกอบด้วย ผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 24 คน ข้าราชการครูจำนวน 42 คน และครู กศน.ตำบล จำนวน 175 คน รวมทั้งสิ้น 241 คน เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล คือ แบบสอบถาม สถิติที่ใช้ได้แก่ ค่าแจกแจงความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค ค่าดัชนีความต้องการจำเป็น และแบบสัมภาษณ์ผู้บริหารและครู 3 สถานศึกษา จำนวน 6 ท่าน และถอดบทการสัมภาษณ์โดยรูปแบบการวิเคราะห์เนื้อหา เชิงพรรณนา และ ประเมินโดยใช้ค่าพิสัยควอไทล์ด้วยผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 7 ท่าน ใช้วิธีการเลือกแบบเจาะจง เพื่อยืนยันแนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำเชิงดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษา

ผลการวิจัยพบว่า

1. สภาพปัจจุบัน โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด คือ ด้านการสื่อสารดิจิทัล และค่าเฉลี่ยน้อยที่สุดคือด้านวิสัยทัศน์ดิจิทัล สภาพที่พึงประสงค์ โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุดคือ ด้านความรู้ดิจิทัล และค่าเฉลี่ยน้อยที่สุดคือด้านความร่วมมือดิจิทัล และความต้องการจำเป็นของภาวะผู้นำเชิงดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานส่งเสริมการเรียนรู้ประจำจังหวัดขอนแก่น โดยภาพรวมมีค่าเฉลี่ย ($PNI_{modified}$) เท่ากับ 0.27

2. แนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำเชิงดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานส่งเสริมการเรียนรู้ประจำจังหวัดขอนแก่น 4 ด้าน 16 แนวทางประกอบ ด้วย 1) ด้านวิสัยทัศน์ดิจิทัล มี 5 แนวทาง 2) ด้านความรู้ดิจิทัล มี 4 แนวทาง 3) ด้านการสื่อสารดิจิทัล มี 4 แนวทาง และ 4) ด้านความร่วมมือดิจิทัล มี 5 แนวทาง

คำสำคัญ: 1. ภาวะผู้นำเชิงดิจิทัล; 2. ผู้บริหารสถานศึกษา; 3. สำนักงานส่งเสริมการเรียนรู้ประจำจังหวัดขอนแก่น

ABSTRACT

This research aims to study 1) the current state, desired state, and needs of digital leadership among school administrators, and 2) guidelines for developing digital leadership among school administrators. The sample group consisted of 24 school administrators, 42 teachers, and 175 teachers from the Non-Formal Education Center, totaling 241 people. The data collection tool was a questionnaire. The statistics used included frequency distribution, percentage, mean, standard deviation, Cronbach's alpha coefficient, needs assessment index, and interviews with 6 administrators and teachers from 3 schools. The interview transcripts were transcribed using descriptive content analysis and evaluated using the quartile range by 7 experts selected using purposive sampling to confirm the guidelines for developing digital leadership among school administrators.

The research results showed that:

1. The overall current state is at a high level. Considering each aspect individually, the aspect with the highest average score is digital communication, and the aspect with the lowest average score is digital vision. The overall desired state is at the highest level. Considering each aspect individually, the aspect with the highest average score is digital literacy, and the aspect with the lowest average score is digital collaboration. The overall average ($PNI_{modified}$) of the digital leadership needs of school administrators under the Khon Kaen Provincial Office of Learning Promotion is 0.27.

2. Guidelines for developing digital leadership among school administrators under the Khon Kaen Provincial Office of Learning Promotion consist of 4 areas and 16 approaches, comprising: 1) Digital Vision (5 approaches), 2) Digital Knowledge (4 approaches), 3) Digital Communication (4 approaches), and 4) Digital Collaboration (5 approaches).

Keywords: 1. Digital Leadership; 2. Educational Administrators; 3. Khon Kaen Provincial Office of Learning Encouragement

บทนำ

กระทรวงศึกษาธิการดำเนินการภารกิจหลักตามยุทธศาสตร์ชาติ แผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ (พ.ศ. 2566 – 2580) ฉบับปรับปรุง ในฐานะหน่วยงานเจ้าภาพขับเคลื่อน ประเด็น 11 การพัฒนาศักยภาพคนตลอดช่วงชีวิต ในแผนย่อยที่ 3.3 การพัฒนาช่วงวัยเรียน/วัยรุ่น ประเด็น 12 การพัฒนาการเรียนรู้ และประเด็นอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 13 (พ.ศ. 2566 – 2570) โดยเฉพาะหมวดหมู่ที่ 12 ไทยมีกำลังคนสมรรถนะสูง มุ่งเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง ตอบโจทย์การพัฒนาแห่งอนาคต แผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2560 – 2579 เป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน (Sustainable Development Goals : SDGs) รวมทั้งนโยบายและแผนต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง โดยมุ่งหวังให้ผู้เรียนทุกช่วงวัยได้รับการพัฒนาในทุกมิติ ดำเนินการประกาศนโยบายของกระทรวงศึกษาธิการ เพื่อมุ่งเน้นผลให้เกิดการเปลี่ยนแปลงของภาคการศึกษาที่จะก่อให้เกิดประโยชน์ต่อผู้เรียนและประชาชน โดยมุ่งเป้าหมายการพัฒนาการศึกษา เพื่อร่วมกัน “พลิกโฉม

การศึกษาสู่ยุคดิจิทัล” (Transforming Education to Fit in the Digital Era) เรื่อง การพัฒนาระบบราชการ และการบริการภาครัฐยุคดิจิทัล

การบริหารสถานศึกษาในยุคดิจิทัลเป็นการบริหารการเปลี่ยนแปลงทางการศึกษา และการบริหารเทคโนโลยีสำหรับสถานศึกษาไปพร้อมกันท่ามกลางการเปลี่ยนแปลงรวมทั้งมีการนิเทศ ติดตาม ส่งเสริมการใช้เทคโนโลยีดิจิทัลให้สอดคล้องกับนโยบายและเป้าหมายที่ครอบคลุมภารกิจของสถานศึกษา ประเด็นสำคัญในการบริหารการเปลี่ยนแปลงทางการศึกษา ได้แก่การสร้างวัฒนธรรมสถานศึกษาที่เอื้อต่อการเปลี่ยนแปลง การจัดการความรู้ในสถานศึกษายุคดิจิทัล และการทำงานอย่างเป็นเครือข่าย ส่วนการบริหารเทคโนโลยีสำหรับสถานศึกษา ได้แก่ การยอมรับเทคโนโลยีนวัตกรรมและการเปลี่ยนแปลง รวมทั้งการเข้าถึงเทคโนโลยีโดยผู้บริหารสถานศึกษาที่มีสมรรถนะในการเชื่อมโยงความคิด และความรู้ให้กับผู้เรียนที่เป็นกลุ่มคนที่เกิดในยุคดิจิทัล ในขณะที่ครูและผู้บริหารสถานศึกษาเป็นกลุ่มคนที่อพยพเข้ามาสู่ยุคดิจิทัลให้บรรลุเป้าหมายสำคัญของการศึกษาคือ คนไทยทุกคนได้รับการศึกษาและเรียนรู้ตลอดชีวิตอย่างมีคุณภาพ ดำรงชีวิต อย่างเป็นสุข ประสบความสำเร็จในการทำงานส่งผลต่อการพัฒนาชุมชน สังคม และประเทศชาติสามารถแข่งขันกับนานาประเทศ โดยรักษาเอกลักษณ์ศิลปะ วัฒนธรรม รวมทั้งคุณธรรม จริยธรรมตามหลักศาสนาอย่างยั่งยืน สอดคล้องกับหลัก ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงท่ามกลางการเปลี่ยนแปลงของโลกยุคดิจิทัล (สงบ อินทรมณี, 2562)

กรมส่งเสริมการเรียนรู้ ได้กำหนดนโยบายและจุดเน้นการดำเนินงาน ประจำปี พ.ศ. 2567 เรื่อง จัดทำระบบหรือแพลตฟอร์มการเรียนรู้ (Digital Learning Platform) ที่รองรับแพลตฟอร์มการเรียนรู้แห่งชาติของ กระทรวงศึกษาธิการ รวมทั้งแอปพลิเคชันหรือสื่อดิจิทัลที่มีคุณภาพครบวงจร ในช่องทางเรียนรู้รูปแบบต่าง ๆ ทั้ง Online On-site และ On-air เพื่อการเรียนรู้ ได้ทุกที่ ทุกเวลา (Anywhere Anytime) และเรื่องพัฒนาความพร้อมในการส่งเสริมการจัดการเรียนรู้ อาทิ การสร้างความพร้อมด้านเทคโนโลยีและการสื่อสารของ หน่วยจัดการเรียนรู้ให้ครอบคลุมพื้นที่การให้บริการประชาชน รวมทั้งสนับสนุนความร่วมมือในการสร้างมาตรการ ส่งเสริมภาคเอกชนเพื่อการลงทุนด้านการศึกษาและการเรียนรู้ และผู้บริหารศูนย์สำนักงานส่งเสริมการเรียนรู้ประจำจังหวัดขอนแก่นจึงเป็นบุคคลสำคัญในการขับเคลื่อนการจัดการศึกษาของสำนักงานส่งเสริมการเรียนรู้ประจำจังหวัดขอนแก่น ซึ่งหากผู้บริหารสถานศึกษามีคุณลักษณะผู้บริหารเชิงดิจิทัลซึ่งเป็นคุณลักษณะที่สำคัญที่จะช่วยส่งเสริมเสริมสถานศึกษาให้มีประสิทธิภาพสร้างแรงจูงใจแก่ครูและบุคลากรทางการศึกษาในการทำงานร่วมกับผู้บริหาร

จากที่กล่าวมาข้างต้น ผู้วิจัยจึงสนใจที่จะทำการศึกษาเรื่อง แนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำเชิงดิจิทัลของผู้บริหารในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานส่งเสริมการเรียนรู้ประจำจังหวัดขอนแก่น เพื่อเป็นแนวทางสำหรับการพัฒนาตนเองของผู้บริหารในสถานศึกษาสำนักงานส่งเสริมการเรียนรู้ประจำจังหวัดขอนแก่น และการพัฒนา ผู้บริหารสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานส่งเสริมการเรียนรู้ต่อไป

วัตถุประสงค์

1. เพื่อศึกษาสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์และความต้องการจำเป็นภาวะผู้นำเชิงดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานส่งเสริมการเรียนรู้ประจำจังหวัดขอนแก่น
2. เพื่อเสนอแนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำเชิงดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานส่งเสริมการเรียนรู้ประจำจังหวัดขอนแก่น

ระเบียบวิธีวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ใช้ระเบียบวิธีการวิจัยแบบผสม (Mix Method) ซึ่งจะได้ข้อมูลทั้งเชิงปริมาณ (Quantitative Research) และข้อมูลเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) โดยแบ่งเป็น 2 ระยะ ดังนี้

1. ระยะที่ 1 ศึกษาสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์และ ความต้องการจำเป็นแนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำเชิงดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานส่งเสริมการเรียนรู้ประจำจังหวัดขอนแก่น โดยการใช้แบบสอบถาม (Questionnaire) มาเป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล

1.1 ขั้นตอนที่ 1 ศึกษา วิเคราะห์ และสังเคราะห์วรรณกรรม เอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับแนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำเชิงดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานส่งเสริมการเรียนรู้ประจำจังหวัดขอนแก่น เพื่อกำหนดกรอบแนวคิดการวิจัย

1.2 ขั้นตอนที่ 2 การศึกษาสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ และความต้องการจำเป็น แนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำเชิงดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานส่งเสริมการเรียนรู้ประจำจังหวัดขอนแก่น เป็นการเก็บข้อมูลเชิงปริมาณ

2. ระยะที่ 2 การสร้างแนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำเชิงดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานส่งเสริมการเรียนรู้ประจำจังหวัดขอนแก่น โดยการใช้แบบสัมภาษณ์กึ่งโครงสร้าง มาเป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล

2.1 ขั้นตอนที่ 1 ศึกษา Best Practices เกี่ยวกับแนวทางภาวะผู้นำเชิงดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษา เพื่อดำเนินการสร้างแนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำเชิงดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานส่งเสริมการเรียนรู้ประจำจังหวัดขอนแก่น

2.2 ขั้นตอนที่ 2 สรุปร่างแนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำเชิงดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานส่งเสริมการเรียนรู้ประจำจังหวัดขอนแก่น

2.3 ขั้นตอนที่ 3 ประเมินแนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำเชิงดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานส่งเสริมการเรียนรู้ประจำจังหวัดขอนแก่น

2.4 ขั้นตอนที่ 4 นำเสนอแนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำเชิงดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานส่งเสริมการเรียนรู้ประจำจังหวัดขอนแก่น

3. ขอบเขตการวิจัย

3.1 ขอบเขตด้านประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1) ผู้บริหารสถานศึกษาระดับศูนย์ส่งเสริมการเรียนรู้อำเภอและครูผู้สอน สำนักงานส่งเสริมการเรียนรู้ประจำจังหวัดขอนแก่น จำนวน 26 ศูนย์ส่งเสริมการเรียนรู้ระดับอำเภอ จำนวน 383 คน ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 26 คน ข้าราชการ 47 คน ครู กศน. ตำบล 310 คน รวมจำนวนทั้งสิ้น 383 คน

2) กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ ผู้บริหารสถานศึกษา ข้าราชการครู และครู กศน. ตำบล สังกัด สำนักงานส่งเสริมการเรียนรู้จังหวัดขอนแก่น จากสถานศึกษา 26 แห่ง กำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่างโดยคำนวณจากสูตรของ Taro Yamane (1973) ที่ระดับความคลาดเคลื่อนในการสุ่ม 0.05 ด้วยวิธีการสุ่มแบบแบ่งชั้นภูมิ (Stratified Random Sampling technique) ได้ขนาดกลุ่มตัวอย่าง 241 คน จำแนกเป็นผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 24 คน ข้าราชการครู จำนวน 42 คน และครู กศน.ตำบล จำนวน 175 คน รวมทั้งสิ้น จำนวน 241 คน

3.2 ขอบเขตด้านเนื้อหา

ศึกษาองค์ประกอบเกี่ยวกับภาวะผู้นำเชิงดิจิทัล โดยการสังเคราะห์องค์ประกอบ และหลักการบริหารของนักวิชาการ ได้องค์ประกอบการพัฒนาภาวะผู้นำเชิงดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงาน

ส่งเสริมการเรียนรู้ประจำจังหวัดขอนแก่น ประกอบด้วย 4 ด้าน คือ 1) ด้านความรู้ดิจิทัล 2) ด้านวิสัยทัศน์ดิจิทัล 3) ด้านการสื่อสารดิจิทัล 4) ด้านความร่วมมือดิจิทัล

3.3 ขอบเขตด้านตัวแปรการศึกษา

ตัวแปรอิสระ แนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำเชิงดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษา

ตัวแปรตาม องค์ประกอบพัฒนาภาวะผู้นำเชิงดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานส่งเสริมการเรียนรู้ประจำจังหวัดขอนแก่น

3.4 ขอบเขตด้านระยะเวลา

ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2567

3.5 ขอบเขตด้านสถานที่

สังกัดสำนักงานส่งเสริมการเรียนรู้ประจำจังหวัดขอนแก่น

4. การสร้างและการหาประสิทธิภาพด้วยเครื่องมือ

การวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) ครั้งนี้ ผู้วิจัยได้สร้างเครื่องมือและทดสอบคุณภาพเครื่องมือ โดยได้ดำเนินการตามขั้นตอน ดังนี้

4.1 ศึกษาเอกสารแนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับพัฒนาภาวะผู้นำเชิงดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานส่งเสริมการเรียนรู้ประจำจังหวัดขอนแก่น

4.2 กำหนดกรอบแนวคิดในการศึกษา ขอบเขตของตัวแปรของแนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำเชิงดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานส่งเสริมการเรียนรู้ประจำจังหวัดขอนแก่น และนิยามศัพท์เฉพาะ

4.3 สร้างแบบสอบถามฉบับร่างขึ้นตามกรอบแนวคิด ทฤษฎี และนิยามศัพท์ของการวิจัยนำแบบสอบถามฉบับร่างเสนออาจารย์ที่ปรึกษางานนิพนธ์เพื่อตรวจสอบความถูกต้องและพิจารณาให้ข้อเสนอแนะแบบสอบถามฉบับร่างที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นเสนอให้ผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบความเที่ยงตรงด้านเนื้อหา (Content Validity) โดยผู้เชี่ยวชาญจำนวน 3 ท่าน

4.4 นำแบบสอบถามจากผู้เชี่ยวชาญ ทำการวิเคราะห์หาค่าความเที่ยงตรง และค่าดัชนีความสอดคล้องโดยมีการกำหนดให้ค่าดัชนีความสอดคล้องที่ยอมรับได้ ต้องมีค่าตั้งแต่ 0.50 ขึ้นไป จึงจะถือว่าข้อคำถามนั้นมีความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (ศิริชัย พงษ์วิชัย, 2556) คัดเลือกข้อคำถามที่ผู้เชี่ยวชาญประเมินตรวจสอบเกี่ยวกับการใช้ภาษาและความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามกับนิยามศัพท์ในแต่ละด้านกันรายข้อ และตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหาโดยใช้ค่าดัชนีความสอดคล้องที่ไม่ต่ำกว่า 0.50 ค่าของข้อคำถามได้มีค่าดัชนีความสอดคล้องต่ำกว่า 0.50 ต้องนำมาปรับปรุงแก้ไขตามข้อเสนอแนะก่อนที่จะนำไปทดลองใช้ (Try out) เป็นรายข้อคำถาม

4.5 นำแบบสอบถามที่ได้มาวิเคราะห์หาค่าความเที่ยง (Reliability) โดยวิธีการหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค (Cronbach's Alpha Coefficient) โดยใช้เกณฑ์พิจารณาแบบสอบถามที่มีค่าสัมประสิทธิ์ความเที่ยงตั้งแต่ 0.80 ขึ้นไป (ธานิน ศิลปจาร, 2555) ซึ่งพบว่า แบบสอบถามมีค่าสัมประสิทธิ์ความเที่ยงเท่ากับ 0.91 ซึ่งแสดงว่าแบบสอบถามมีความเชื่อมั่นสูงจัดทำแบบสอบถามฉบับสมบูรณ์เพื่อเก็บรวบรวมข้อมูลเชิงประจักษ์ เรื่อง แนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำเชิงดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานส่งเสริมการเรียนรู้ประจำจังหวัดขอนแก่น

5. วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล

5.1 ผู้วิจัยได้ขอหนังสือขอความร่วมมือในการเก็บข้อมูลการวิจัยจากคณะศึกษาศาสตร์มหาวิทยาลัยภาคตะวันออกเฉียงเหนือ เพื่อขออนุญาตเข้าดำเนินการเก็บข้อมูลจากผู้บริหารสถานศึกษาและครู สังกัดสำนักงานส่งเสริมการเรียนรู้ประจำจังหวัดขอนแก่น

5.2 ผู้วิจัยลงภาคสนามทำการเก็บข้อมูลเชิงประจักษ์ โดยนำหนังสือขอความร่วมมือในการเก็บข้อมูลการวิจัยจากคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยภาคตะวันออกเฉียงเหนือ เพื่อขอความอนุเคราะห์จัดเก็บข้อมูล โดยใช้ Google Form ร่วมด้วย

5.3 ผู้วิจัยเก็บรวบรวมแบบสอบถามด้วยตนเอง และได้ทำการตรวจสอบความถูกต้อง สมบูรณ์ของแบบสอบถามที่ได้จากกลุ่มตัวอย่างก่อนนำไปวิเคราะห์

ผลการวิจัย

การสรุปผลการวิจัย ผู้วิจัยได้นำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลของการวิจัยแนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำเชิงดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานส่งเสริมการเรียนรู้ประจำจังหวัดขอนแก่น สรุปได้ดังนี้

1. การศึกษาสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ และความต้องการจำเป็นของแนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำเชิงดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานส่งเสริมการเรียนรู้ประจำจังหวัดขอนแก่น

สภาพปัจจุบันของแนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำเชิงดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานส่งเสริมการเรียนรู้ประจำจังหวัดขอนแก่นโดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.80$, S.D. = 0.39) ค่าเฉลี่ยที่มากที่สุดคือ ได้ดังนี้ ด้านการสื่อสารดิจิทัล สภาพที่พึงประสงค์การพัฒนาภาวะผู้นำเชิงดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานส่งเสริมการเรียนรู้ประจำจังหวัดขอนแก่นโดยรวม พบว่า อยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.85$, S.D. = 0.36) ค่าเฉลี่ยที่มากที่สุด คือ ด้านความรู้ดิจิทัล ความต้องการจำเป็นแนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำเชิงดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานส่งเสริมการเรียนรู้ประจำจังหวัดขอนแก่น โดยภาพรวมมีค่าเฉลี่ย (PNI_{modified}) เท่ากับ 0.27

2. ศึกษาการสร้างแนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำเชิงดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานส่งเสริมการเรียนรู้ประจำจังหวัดขอนแก่น โดยจำแนกตามองค์ประกอบได้แนวทางการบริหารทั้งหมด 4 ด้าน 16 แนวทาง ได้ดังนี้

2.1 ด้านวิสัยทัศน์ดิจิทัล มี 4 แนวทาง คือ 1) จัดให้การแลกเปลี่ยนวิสัยทัศน์ในด้านดิจิทัลภายในองค์กรเพื่อนำมาประยุกต์ใช้ในการปฏิบัติงานอย่างมีระบบ 2) กำหนดวิสัยทัศน์ พันธกิจ ด้านดิจิทัลให้ชัดเจนเพื่อนำมาใช้ในการบริหารจัดการสถาน ศึกษาอย่างชัดเจน เพื่อยกระดับความเป็นเลิศขององค์กร 3) วางแผนกลยุทธ์ในการนำเทคโนโลยีดิจิทัลและการถ่ายทอดวิสัยทัศน์ด้านดิจิทัลเพื่อรองรับการเปลี่ยนแปลงในยุคดิจิทัล 4)สามารถประยุกต์ใช้เทคโนโลยีดิจิทัลเพื่อแก้ปัญหาในการปฏิบัติงานในองค์กรอย่างมีระบบ

2.2 ด้านความรู้ดิจิทัล มี 4 แนวทาง คือ 1) สามารถเลือกใช้สื่อดิจิทัลเพื่อการบริหารจัดการ และพัฒนาสื่อดิจิทัลเพื่อใช้ในองค์กรได้อย่างเหมาะสมในสถานการณ์ต่าง ๆ 2) สร้างเครือข่ายเพื่อแบ่งปันข้อมูลดิจิทัลที่ทันสมัยมีประสิทธิภาพเกิดประโยชน์ในการปฏิบัติงาน 3) ส่งเสริมการใช้เทคโนโลยีที่มีอยู่ในปัจจุบันมาใช้ให้เกิดประโยชน์ในการปฏิบัติงานและการทำงานร่วมกัน 4) สามารถผลิตสื่อดิจิทัลและถ่ายทอดองค์ความรู้ให้ผู้อื่นเข้าใจได้อย่างสร้างสรรค์ภายใต้ข้อกำหนดกฎหมายสารสนเทศดิจิทัล

2.3 ด้านการสื่อสารดิจิทัล มี 4 แนวทาง คือ 1) เสริมสร้างวิธีการติดต่อสื่อสารผ่านสื่อดิจิทัลที่เหมาะสมกับบริบทการปฏิบัติงานในการบริหารจัดการสถานศึกษา 2) ส่งเสริมให้บุคลากรพัฒนาตนเองในการใช้เครื่องมือดิจิทัลเทคโนโลยีดิจิทัลที่ทันสมัยและมีประสิทธิภาพเพื่อใช้ในการสื่อสารระหว่างผู้เรียน ครู บุคลากร และชุมชน 3) สร้างเครือข่ายดิจิทัลเพื่อใช้ในการสื่อสารระหว่างผู้เรียน ครูบุคลากร และชุมชนได้อย่างมีประสิทธิภาพ 4) ส่งเสริมการพัฒนาระบบดิจิทัลในองค์กรให้มีความทันสมัยส่งเสริมให้บุคลากรพัฒนาตนเองในการใช้เทคโนโลยีดิจิทัลเพื่อให้ได้รับโอกาสการทำงานที่ดี

2.4 ด้านความร่วมมือดิจิทัล มี 4 แนวทาง คือ 1) สร้างความร่วมมือระหว่างบุคคลภายนอกและภายในสถานศึกษาสามารถใช้อรรถประโยชน์ด้านดิจิทัลในการแก้ไขปัญหาและพัฒนากระบวนการปฏิบัติงาน 2) ส่งเสริมการมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการความปลอดภัยด้านดิจิทัลในองค์กรและพัฒนากระบวนการปฏิบัติงานในสถานศึกษาอย่างเป็นระบบ 3) เสริมสร้างศักยภาพและความสามารถของบุคคลในองค์กรโดยเปิดโอกาสให้มีการอบรมและสร้างประสบการณ์ตามความถนัด 4) สร้างวัฒนธรรมการเรียนรู้ด้านดิจิทัลในการปฏิบัติงานเพื่อตอบสนองความต้องการของผู้เรียน

อภิปรายผลการวิจัย

จากผลการวิจัยนำมาอภิปรายผล ได้ดังนี้

1. จากการศึกษาสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ และความต้องการจำเป็นของแนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำเชิงดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานส่งเสริมการเรียนรู้ประจำจังหวัดขอนแก่น

1.1 สภาพปัจจุบันของแนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำเชิงดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานส่งเสริมการเรียนรู้ประจำจังหวัดขอนแก่น โดยรวมอยู่ในระดับมาก ได้ดังนี้ ด้านการสื่อสารดิจิทัล รองลงมา คือ ด้านความร่วมมือ ด้านความรู้ดิจิทัล และ ด้านวิสัยทัศน์ดิจิทัล สอดคล้องกับ พิชญ์พิมล สุนทวงค์ (2565) ผลการวิจัยพบว่า สภาพปัจจุบันของภาวะผู้นำเชิงดิจิทัลของครูสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษามหาสารคาม โดยรวมอยู่ในระดับน้อย ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ ด้านความร่วมมือ ส่วนสภาพที่พึงประสงค์ของภาวะผู้นำเชิงดิจิทัลของครูสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษามหาสารคาม โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านวิสัยทัศน์ดิจิทัล ส่วนความต้องการจำเป็นของภาวะผู้นำเชิงดิจิทัลของครูสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษามหาสารคาม เรียงลำดับจากมากไปหาน้อย ได้แก่ 1) ด้านวิสัยทัศน์ดิจิทัล 2) ด้านการสื่อสาร 3) ด้านความรู้ดิจิทัล 4) ด้านความร่วมมือ 2. แนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำเชิงดิจิทัลของครูสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษามหาสารคาม มีทั้งหมด 25 แนวทาง โดยรวมมีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุด มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.98 และความเป็นไปได้อยู่ในระดับมากที่สุด มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.93

1.2 สภาพที่พึงประสงค์การพัฒนาภาวะผู้นำเชิงดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานส่งเสริมการเรียนรู้ประจำจังหวัดขอนแก่นโดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ได้ดังนี้ ด้านความรู้ดิจิทัล รองลงมาคือ ด้านการสื่อสารดิจิทัล ด้านวิสัยทัศน์ดิจิทัล และด้านความร่วมมือดิจิทัล สอดคล้องกับสุขุณา โกลวานิช และคณะ (2563) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง องค์ประกอบของภาวะผู้นำดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา มัธยมศึกษาเขต 23 การวิจัยนี้ใช้ระเบียบวิธีการวิจัยเอกสาร (Document Research) โดยมีวิธีการดำเนินการวิจัย 2 ขั้นตอนขั้นตอนที่ 1 การศึกษาเอกสาร (Document Study) เพื่อทำการวิเคราะห์และสังเคราะห์องค์ประกอบของภาวะผู้นำดิจิทัล จากแนวคิดทฤษฎีของนักวิชาการ และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ขั้นตอนที่ 2 การยืนยันองค์ประกอบของภาวะผู้นำดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษาที่มีความเหมาะสมโดยผู้ทรงคุณวุฒิ ผลการยืนยันองค์ประกอบของภาวะผู้นำดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษา เพื่อให้มีความเหมาะสมกับบริบทของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 23 สรุปผลการประเมินของผู้ทรงคุณวุฒิในด้านความเป็นประโยชน์ ความเหมาะสม และความเป็นไปได้พบว่าภาวะผู้นำดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษามี 3 องค์ประกอบหลักได้แก่ 1) การสื่อสารดิจิทัล(Digital Communication) ประกอบด้วยตัวชี้วัด 3 ตัว คือ การสื่อสารผ่านสื่อดิจิทัลการประชาสัมพันธ์ด้วยสื่อดิจิทัล และการสร้างเครือข่ายผ่านสื่อดิจิทัล 2) การมีวิสัยทัศน์ดิจิทัล(Digital Vision) ประกอบด้วยตัวชี้วัด 3 ตัว คือ กำหนดนโยบายดิจิทัลร่วมกัน การใช้เทคโนโลยีดิจิทัลในการปฏิบัติงาน และการใช้สื่อดิจิทัลสร้างสรรค์และมีจรรยาบรรณ 3) การรู้ดิจิทัล (Digital

Literacy) ประกอบด้วยตัวชี้วัด 5 ตัว คือ การออกแบบการจัดการเรียนรู้ดิจิทัล การสร้างนวัตกรรมการเรียนรู้ดิจิทัล การสร้างบรรยากาศที่เอื้อต่อการเรียนรู้การแบ่งปันข้อมูลผ่านเทคโนโลยีดิจิทัลและการสร้างสื่อดิจิทัลมาบูรณาการการเรียน

1.3 ความต้องการจำเป็นแนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำเชิงดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานส่งเสริมการเรียนรู้ประจำจังหวัดขอนแก่น เมืองค์ประกอบ 4 ด้าน โดยเรียงลำดับจากมากไปหาน้อย ได้แก่ 1) ด้านวิสัยทัศน์ดิจิทัล 2) ด้านความรู้ดิจิทัล 3) ด้านการสื่อสารดิจิทัล 4) ด้านความร่วมมือดิจิทัล ทั้งนี้ เป็นเพราะว่า สถานศึกษาสังกัดสำนักงานส่งเสริมการเรียนรู้ประจำจังหวัดขอนแก่น มีการ สอดคล้องกับ จิรพล สังข์โพธิ์ และคณะ (2560) ได้กล่าวถึงองค์ประกอบภาวะผู้นำเชิงดิจิทัลไว้ดังนี้ 1) วิสัยทัศน์ (Vision) ผู้นำต้องทำการยอมรับและนำเทคโนโลยีเข้ามาเปลี่ยนแปลงในองค์กร 2) การสื่อสารที่สร้างแรงบันดาลใจ (Inspirational communication) ผู้นำในยุคดิจิทัลจะต้องทำการสื่อสารเพื่อให้บุคลากรเกิดการบรรลุวิสัยทัศน์ที่วางไว้ 3) การกระตุ้นทางปัญญา (Intelligent stimulation) ผู้นำองค์กรใน ยุคดิจิทัลจะต้องมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับปัญหาและเปิดโอกาสให้บุคลากรในองค์กรได้ร่วมกันแก้ปัญหาที่เกิดขึ้นภายในองค์กร 4) ภาวะผู้นำแบบสนับสนุน (Supportive leadership) ผู้นำในองค์กรให้ความเป็นกันเองและเข้าใจความถนัดของบุคลากรในองค์กรโดยทำการเปิดโอกาสให้มีการอบรม มิติการให้ความสำคัญแก่ พนักงาน (Personal recognition) มีการให้คำชมเชย เข้าใจถึงศักยภาพและทำการสนับสนุนในด้านของความคิดให้กับบุคลากร 5) ความหลากหลายของคนในองค์กร (Diversity) ภาวะผู้นำในองค์กรยุคดิจิทัลต้องทำการเรียนรู้ มีการเปิดโอกาส มีการยอมรับและแสดงความคิดเห็นการให้รางวัลให้กับคนต่างยุคต่างสมัย

2. ผลการศึกษาการสร้างแนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำเชิงดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานส่งเสริมการเรียนรู้ประจำจังหวัดขอนแก่น ได้องค์ประกอบของแนวทางการบริหารทั้งหมด 4 ด้าน คือ

2.1 ด้านวิสัยทัศน์ดิจิทัล คือ 1) มีการแลกเปลี่ยนวิสัยทัศน์กับบุคลากรในด้านดิจิทัลเพื่อนำมาประยุกต์ใช้ในการปฏิบัติงานอย่างมีระบบ 2) มีการกำหนดวิสัยทัศน์ด้านดิจิทัลเพื่อนำมาใช้ในการบริหารจัดการสถาน ศึกษาอย่างชัดเจน เพื่อยกระดับความเป็นเลิศขององค์กร 3) มีการวางแผนกลยุทธ์นำเทคโนโลยีดิจิทัลและสามารถถ่ายทอดวิสัยทัศน์ด้านดิจิทัลเพื่อรองรับการเปลี่ยนแปลงในอนาคต 4) มีการนำเทคโนโลยีดิจิทัลมาประยุกต์ใช้ในการปฏิบัติงานอย่างมีระบบเพื่อใช้แก้ปัญหาล่วงหน้าสำหรับการทำงาน เพื่อให้เท่าทันกับการเปลี่ยนแปลงของเทคโนโลยีในอนาคต 5) มีแผนปฏิบัติการในด้านดิจิทัลเพื่อให้เท่าทันกับการเปลี่ยนแปลงของเทคโนโลยีในอนาคต สอดคล้องกับ สุกัญญา แซ่มซ้อย (2561) สรุปไว้ว่า การมีวิสัยทัศน์ หมายถึง ผู้บริหารสถานศึกษาจะต้องสามารถถ่ายทอดวิสัยทัศน์ร่วมกับการแลกเปลี่ยนวิสัยทัศน์กับบุคลากรอื่น ๆ ได้ สามารถนาการพัฒนาการประยุกต์ใช้เทคโนโลยี และการบูรณาการเทคโนโลยีเพื่อสนับสนุนการเปลี่ยนแปลงในองค์กร และยกระดับความเป็นเลิศขององค์กรได้ และทินกร บัวชู (2562) สรุปไว้ว่า การมีวิสัยทัศน์ หมายถึง ผู้บริหารสถานศึกษาจะต้องมีวิสัยทัศน์สามารถแลกเปลี่ยนถ่ายทอดวิสัยทัศน์ หรือความคิดรวบยอดเกี่ยวกับการเปลี่ยนแปลงองค์กรด้วยการพัฒนานวัตกรรมดิจิทัล และประยุกต์ใช้ดิจิทัลเพื่อยกระดับความเป็นเลิศขององค์กร การเข้าใจกลยุทธ์ที่สนับสนุนเป้าหมายจะเป็นการเพิ่มโอกาสในการแข่งขันขององค์กรด้วยนวัตกรรมดิจิทัล

2.2 ด้านความรู้ดิจิทัล คือ 1) ผู้บริหารสามารถเลือกใช้สื่อดิจิทัลเพื่อการบริหารจัดการในสถานการณ์ต่าง ๆ ได้อย่างเหมาะสม 2) มีการสร้างเครือข่ายเพื่อแบ่งปันข้อมูลดิจิทัลเพื่อการบริหารจัดการได้อย่างเหมาะสมทันสมัยมีประสิทธิภาพและใช้เทคโนโลยีภายใต้ข้อกำหนดสารสนเทศดิจิทัล 3) ผู้บริหารส่งเสริมการใช้เทคโนโลยีที่มีอยู่ในปัจจุบันมาใช้ให้เกิดประโยชน์ในการปฏิบัติงานและการทำงานร่วมกัน 4) ผู้บริหารสามารถถ่ายทอดองค์ความรู้ให้ผู้อื่นเข้าใจผ่านสื่อดิจิทัลได้อย่างสร้างสรรค์ สอดคล้องกับ Hague และ

Payton (2010) สรุปไว้ว่า องค์ประกอบของความรู้ดิจิทัล ไว้ว่า 1) ทักษะการทำงานในหน้าที่ (Functional Skill) 2) ความคิดสร้างสรรค์ (Creativity) 3) การคิดอย่างมีวิจารณญาณและการประเมินผล (Critical Thinking and Evaluation) 4) ความเข้าใจทางสังคมและวัฒนธรรม 5) การร่วมมือ (Collaboration) 6) ความสามารถในการค้นหาและเลือกข้อมูล 7) การสื่อสารที่มีประสิทธิภาพ 8) ความปลอดภัยทางอิเล็กทรอนิกส์ และบงกช ทองเยี่ยม (2561) ได้กล่าวถึงความรู้ดิจิทัล ประกอบด้วย 1) การสร้างสรรค์ค้นหาวิธีการสื่อสารและถ่ายทอดองค์ความรู้ให้ผู้อื่นเข้าใจผ่านสื่อดิจิทัล สร้างสื่อดิจิทัลเพื่อพัฒนาการเรียนรู้ สร้างเครือข่ายการแบ่งปันข้อมูลความรู้ผ่านสื่อสารสนเทศดิจิทัล สร้างสารสนเทศดิจิทัลที่สามารถสะท้อนกลับเพื่อแก้ไขปัญหาชุมชน 2) การใช้ประกอบไปด้วยความรู้เกี่ยวกับเทคโนโลยีความรู้ด้านภาษาอังกฤษ ความสามารถในการเลือกสื่อดิจิทัลสำหรับสถานการณ์ต่าง ๆ ได้อย่างเหมาะสม มีความสามารถปฏิบัติการกับเทคโนโลยีอย่างเข้าใจ 3) ความเข้าใจประกอบด้วยความคิดวิเคราะห์แยกแยะ ประเมินสื่อดิจิทัลว่าสิ่งใดเป็นประโยชน์สามารถนำมาใช้ต่อการศึกษามาหาและความรับผิดชอบต่อการสื่อสารผ่านดิจิทัล เข้าใจกฎหมายเกี่ยวกับสารสนเทศดิจิทัล

2.3 ด้านการสื่อสารดิจิทัล คือ 1) มีการติดต่อสื่อสารผ่านสื่อดิจิทัลที่เหมาะสมกับบริบทการปฏิบัติงานในการบริหารจัดการสถานศึกษา 2) ส่งเสริมให้บุคลากรพัฒนาตนเองในการการใช้เครื่องมือดิจิทัลเทคโนโลยีดิจิทัลที่ทันสมัยและมีประสิทธิภาพเพื่อใช้ในการสื่อสารระหว่างผู้เรียน ครูบุคลากร และชุมชน 3) มีการสร้างเครือข่ายดิจิทัลเพื่อใช้ในการสื่อสารระหว่างผู้เรียน ครูบุคลากร และชุมชนได้อย่างมีประสิทธิภาพ 4) มีการพัฒนาระบบดิจิทัลในองค์กรให้มีความทันสมัยส่งเสริมให้บุคลากรพัฒนาตนเองในการใช้เทคโนโลยีดิจิทัลเพื่อให้ได้รับโอกาสการทำงานที่ดี สอดคล้องกับ ภัฏญารัตน์ สุขแสน และ ประทุมทอง ไตรรัตน์ (2564) สรุปไว้ว่า การสื่อสารดิจิทัล หมายถึง ทักษะในการนำเครื่องมือ อุปกรณ์ และเทคโนโลยีดิจิทัลที่มีอยู่ในปัจจุบัน อาทิ คอมพิวเตอร์ โทรศัพท์ แท็บเล็ต โปรแกรมคอมพิวเตอร์ และสื่อออนไลน์ มาใช้ให้เกิดประโยชน์สูงสุดในการสื่อสารการปฏิบัติงาน และการทำงานร่วมกัน หรือใช้เพื่อพัฒนาระบบการทำงานหรือระบบงานในองค์กรให้มีความทันสมัยและมีประสิทธิภาพ ให้มีทักษะความเข้าใจและใช้เทคโนโลยีดิจิทัลที่จะนำมาเป็นตัวช่วยสำคัญในการปฏิบัติงาน การสื่อสาร และการทำงานร่วมกันกับผู้อื่น และช่วยสร้างคุณค่า และความคุ้มค่าในการดำเนินงาน เพื่อการก้าวไปสู่การแข่งขันในระดับสากล อีกทั้งยังเป็นเครื่องมือช่วยให้บุคลากร สามารถเรียนรู้และพัฒนาตนเองเพื่อให้ได้รับโอกาสการทำงานที่ดีและเติบโตก้าวหน้าในอาชีพได้อย่างต่อเนื่อง และ ชีวิน อ่อนลออ (2563) สรุปไว้ว่า การสื่อสารดิจิทัล หมายถึง การกระจายอำนาจการสื่อสารทางเทคโนโลยีผ่านสื่อสังคมออนไลน์ (Social media) เช่น Facebook, Line, IG ที่มีความหลากหลาย เช่น ส่งเสริมการนำเทคโนโลยี อินเทอร์เน็ตเครื่องมือดิจิทัล เข้ามาใช้ร่วมกับเครือข่ายในสถานศึกษา และส่งเสริมอำนาจการ ให้มีการใช้เครือข่ายมัลติมีเดีย (Multi-media) อย่างกว้างขวาง เพื่อสร้างพื้นที่การเรียนรู้และปรับสภาพแวดล้อมของสถานศึกษาในองค์กร

2.4 ด้านความร่วมมือดิจิทัล คือ 1) ส่งเสริมความร่วมมือระหว่างบุคคลภายในและภายนอกสถานศึกษาสามารถใช้องค์ความรู้ด้านดิจิทัลในการแก้ไขปัญหาและพัฒนากระบวนการปฏิบัติงาน 2) ผู้บริหารมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการความปลอดภัยด้านดิจิทัลในสถานศึกษา 3) เข้าใจถึงศักยภาพและความสามารถของบุคคลในองค์กรโดยเปิดโอกาสให้มีการอบรมและสร้างประสบการณ์ตามความถนัด 4) เสริมสร้างวัฒนธรรมการเรียนรู้ด้านดิจิทัลในการปฏิบัติงานเพื่อตอบสนองความต้องการของผู้เรียน 5) สามารถใช้องค์ความรู้ด้านดิจิทัลในการแก้ไขปัญหาและพัฒนากระบวนการปฏิบัติงานในสถานศึกษาอย่างเป็นระบบ สอดคล้องกับ ภัทรวรรณ นิลแก้วบรรวิชัย (2559) สรุปไว้ว่า องค์ประกอบของความร่วมมือ มีดังนี้ 1) การช่วยเหลือแบ่งปัน 2) ความรับผิดชอบร่วมกัน 3) การสื่อสารและยอมรับความคิดเห็นซึ่งกันและกัน 4) การระดมสมองและการแก้ปัญหา ระบุนความต้องการ วางแผน ปฏิบัติงาน และประเมินผล

สรุปได้ว่า แนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำเชิงดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานส่งเสริมการเรียนรู้ประจำจังหวัดขอนแก่น มีองค์ประกอบ 4 ด้าน 16 ข้อ เป็นองค์ประกอบที่สามารถนำมาพัฒนาและปรับเข้ากับบริบทการบริหารสถานศึกษาในยุคดิจิทัลเป็นการบริหารการเปลี่ยนแปลงทางการศึกษา และการบริหารเทคโนโลยีสำหรับสถานศึกษาไปพร้อมกันท่ามกลางการเปลี่ยนแปลงรวมทั้งมีการนิเทศ ติดตาม ส่งเสริมการใช้เทคโนโลยีดิจิทัลให้สอดคล้องกับนโยบายและเป้าหมายที่ครอบคลุมภารกิจของสถานศึกษา

องค์ความรู้ใหม่ที่ได้จากการวิจัย

แนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำเชิงดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานส่งเสริมการเรียนรู้ประจำจังหวัดขอนแก่น ประกอบด้วย 4 ด้าน ดังนี้คือ

1. ด้านวิสัยทัศน์ดิจิทัล

1.1 จัดให้มีการแลกเปลี่ยนวิสัยทัศน์ในด้านดิจิทัลภายในองค์กรเพื่อนำมาประยุกต์ใช้ในการปฏิบัติงานอย่างมีระบบ

1.2 กำหนดวิสัยทัศน์ พันธกิจ ด้านดิจิทัลให้ชัดเจนเพื่อนำมาใช้ในการบริหารจัดการสถานศึกษาอย่างชัดเจน เพื่อยกระดับความเป็นเลิศขององค์กร

1.3 วางแผนกลยุทธ์ในการนำเทคโนโลยีดิจิทัลและการถ่ายทอดวิสัยทัศน์ด้านดิจิทัลเพื่อรองรับการเปลี่ยนแปลงในยุคดิจิทัล

1.4 แนวทางการใช้เทคโนโลยีดิจิทัลเพื่อแก้ปัญหาในการปฏิบัติงานในองค์กรอย่างมีระบบ

2. ด้านความรู้ดิจิทัล

2.1 สามารถเลือกใช้สื่อดิจิทัลเพื่อการบริหารจัดการ และพัฒนาสื่อดิจิทัลเพื่อใช้ในองค์กรได้อย่างเหมาะสมในสถานการณ์ต่างๆ

2.2 สร้างเครือข่ายเพื่อแบ่งปันข้อมูลดิจิทัลที่ทันสมัยมีประสิทธิภาพเกิดประโยชน์ในการปฏิบัติงาน

2.3 ส่งเสริมการใช้เทคโนโลยีที่มีอยู่ในปัจจุบันมาใช้ให้เกิดประโยชน์ในการปฏิบัติงานและการทำงานร่วมกัน

2.4 สามารถผลิตสื่อดิจิทัลและถ่ายทอดองค์ความรู้ให้ผู้อื่นเข้าใจได้อย่างสร้างสรรค์ภายใต้ข้อกฎหมายสารสนเทศดิจิทัล

3. ด้านการสื่อสารดิจิทัล

3.1 เสริมสร้างวิธีการติดต่อสื่อสารผ่านสื่อดิจิทัลที่เหมาะสมกับบริบทการปฏิบัติงานในการบริหารจัดการสถานศึกษา

3.2 ส่งเสริมให้บุคลากรพัฒนาตนเองในการการใช้เครื่องมือดิจิทัลเทคโนโลยีดิจิทัลที่ทันสมัยและมีประสิทธิภาพเพื่อใช้ในการสื่อสารระหว่างผู้เรียน ครูบุคลากร และชุมชน

3.3 สร้างเครือข่ายดิจิทัลเพื่อใช้ในการสื่อสารระหว่างผู้เรียน ครูบุคลากร และชุมชนได้อย่างมีประสิทธิภาพ

3.4 ส่งเสริมการพัฒนาระบบดิจิทัลในองค์กรให้มีความทันสมัยส่งเสริมให้บุคลากรพัฒนาตนเองในการใช้เทคโนโลยีดิจิทัลเพื่อให้ได้รับโอกาสการทำงานที่ดี

4. ด้านความร่วมมือดิจิทัล

4.1 สร้างความร่วมมือระหว่างบุคคลภายนอกและภายในสถานศึกษาสามารถใช้อองค์ความรู้ด้านดิจิทัลในการแก้ปัญหาและพัฒนากระบวนการปฏิบัติงาน

4.2 ส่งเสริมการมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการความปลอดภัยด้านดิจิทัลในองค์กรและพัฒนากระบวนการปฏิบัติงานในสถานศึกษาอย่างเป็นระบบ

4.3 เสริมสร้างศักยภาพและความสามารถของบุคคลในองค์กรโดยเปิดโอกาสให้มีการอบรมและสร้างประสบการณ์ตามความถนัด

4.4 สร้างวัฒนธรรมการเรียนรู้ด้านดิจิทัลในการปฏิบัติงานเพื่อตอบสนองความต้องการของผู้เรียน

รูปภาพที่ 1 องค์ความรู้ใหม่

สรุป

การวิจัยเรื่อง “แนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำเชิงดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานส่งเสริมการเรียนรู้ประจำจังหวัดขอนแก่น” พบว่า

สภาพปัจจุบัน พบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุดคือ ด้านการสื่อสารดิจิทัล และค่าเฉลี่ยน้อยที่สุดคือด้านวิสัยทัศน์ดิจิทัล สภาพที่พึงประสงค์ โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุดคือ ด้านความรู้ดิจิทัล และค่าเฉลี่ยน้อยที่สุดคือด้านความร่วมมือดิจิทัล และความต้องการจำเป็นของภาวะผู้นำเชิงดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษา สำหรับแนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำเชิงดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษา 4 ด้าน 16 แนวทางประกอบ ด้วย 1) ด้านวิสัยทัศน์ดิจิทัล มี 5 แนวทาง 2) ด้านความรู้ดิจิทัล มี 4 แนวทาง 3) ด้านการสื่อสารดิจิทัล มี 4 แนวทาง และ 4) ด้านความร่วมมือดิจิทัล มี 5 แนวทาง

ข้อเสนอแนะ

จากผลการศึกษาดังกล่าว ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะเพื่อให้สามารถนำข้อเสนอแนะจากงานวิจัยไปสู่การปฏิบัติได้อย่างเป็นรูปธรรม ผู้วิจัยจึงเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้ ดังนี้

1. องค์ประกอบที่ได้จากการศึกษารั้งนี้สามารถนำไปใช้เป็นกรอบแนวทางในการพัฒนาภาวะผู้นำเชิงดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษา ซึ่งสามารถนำไปพัฒนาในบริบทที่แตกต่างกัน

2. ควรศึกษาการพัฒนารูปแบบขององค์ประกอบแนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำเชิงดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษา เพื่อนำรูปแบบไปกำหนดนโยบายการพัฒนาภาวะผู้นำเชิงดิจิทัลให้กับสถานศึกษา สังกัดสำนักงานส่งเสริมการเรียนรู้ประจำจังหวัดขอนแก่นต่อไป

3. ควรมีการทดลองใช้กับสถานศึกษาเพื่อสามารถนำไปสู่การพัฒนาภาวะผู้นำเชิงดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษา สำหรับผู้บริหารสถานศึกษาต่อไป

เอกสารอ้างอิง

- กัญญารัตน์ สุขแสน และประทุมทอง ไตรรัตน์. (2564). รูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำด้านดิจิทัลของผู้บริหารโรงเรียนในเครือมูลนิธิคณะเซนต์คาเบรียลแห่งประเทศไทย. *วารสารสังคมศาสตร์และมนุษยวิทยาเชิงพุทธ*, 6(7), 129–146. <https://so04.tci-thaijo.org/index.php/JSBA/article/view/248666>
- จิรพล สังข์โพธิ์และคณะ. (2560). *ภาวะผู้นำในการบริหารยุคดิจิทัล: องค์การไอทีและองค์การที่เกี่ยวข้องกับไอทีในเขตกรุงเทพมหานคร และปริมณฑล*. วิทยาลัยนวัตกรรมการบริหารมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- ชีวิน อ่อนลออ, สุชาติ บางวิเศษ, กานนท์ แสนเภา, คิตสวิตา อ่อนละอ. (2563). ภาวะผู้นำยุคดิจิทัล สำหรับนักบริหารการศึกษา. *วารสารวิทยาลัยบัณฑิตเอเชีย*, 10(1), 108-119.
- ทินกร บัวชู. (2562). *ภาวะผู้นำดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษา* [วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ]. มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี.
- ธานิน ศิลป์จาร. (2555). *การวิจัยและวิเคราะห์ข้อมูลทางสถิติด้วย SPSS และ AMOS* (พิมพ์ครั้งที่ 13). บิสซิเนสอาร์แอนด์ดี.
- บงกช ทองเอี่ยม. (2561). การพัฒนาตัวชี้วัดทักษะการรู้ดิจิทัลของนักศึกษาวิชาชีพครูในมหาวิทยาลัยแบบไม่จำกัดรับ. *วารสารวิชาการสถาบันเทคโนโลยีแห่งสุวรรณภูมิ*, 4(1), 291-302. <https://so04.tci-thaijo.org/index.php/svittj/article/view/214844>
- พิชญ์พิมล สุนทวงค์. (2565). แนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำเชิงดิจิทัลของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษามหาสารคาม [วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ, มหาวิทยาลัยมหาสารคาม]. DSpace at Mahasarakham University. <http://202.28.34.124/dspace/handle123456789/1659>
- ภัทรวรรณ นิลแก้วบวรวิชัย. (2559). รูปแบบการพัฒนาเครือข่ายความร่วมมือทางวิชาการของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน [วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ, มหาวิทยาลัยบูรพา]. DSpace Repository. <https://buuir.buu.ac.th/xmlui/handle/1234567890/11560>
- ศิริชัย พงษ์วิชัย. (2556). *การวิเคราะห์ข้อมูลทางสถิติด้วยคอมพิวเตอร์* (พิมพ์ครั้งที่ 24). สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สงบ อินทรมณี. (2562). การบริหารสถานศึกษาในยุคดิจิทัล. *วารสารวิชาการมหาวิทยาลัยการจัดการและเทคโนโลยีอีสเทิร์น*, 16(1), 353-360. <https://so06.tci-thaijo.org/index.php/umt-poly/article/view/192507>
- สุกัญญา แซ่ม้อย. (2561). *การบริหารสถานศึกษาในยุคดิจิทัล*. สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สุขญา โกมลวานิช, สิทธิชัย สอนสุภะ, บุญฤทธิ์ เพ็ชรวิเศษ, และเกื้อจิตต์ ฉิมทิม. (2563). องค์ประกอบภาวะผู้นำดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 23. สืบค้น 2 เมษายน 2565, จาก <https://app.gs.kku.ac.th/images/img/support/grc2020/pdfabstracts/HMO16.pdf>
- Hague, C. & Payton, S. (2010). *Digital literacy across the curriculum*. Futurelab.
- Yamane, T. (1973). *Statistics: An Introductory Analysis* (3rd ed). Harper and Row.